

แบบรายงานผลการดำเนินงานโครงการพิเศษ ประจำปี 2565

ศูนย์วิจัยพืชสวนตรัง สถาบันวิจัยพืชสวน กรมวิชาการเกษตร

โครงการ อนุรักษ์พันธุกรรมพืช อันเนื่องมาจากพระราชดำริฯ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี

1. ความเป็นมา / พระราชดำริ

ตามที่โครงการส่วนพระองค์สวนจิตรลดา ดำเนินงานโครงการเพาะเลี้ยงเนื้อเยื่อพืชได้ระยะเวลาหนึ่ง สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ทรงมีพระราชดำริให้มีโครงการอนุรักษ์พันธุกรรมพืชอันเนื่องมาจากพระราชดำริ ขึ้นในปี 2535 โดยทรงเน้นให้มีการอนุรักษ์พันธุกรรมพืชที่หายากหรือกำลังใกล้สูญพันธุ์ เพื่อไว้เป็นแหล่งเชื้อพันธุ์พืชให้คงอยู่ตลอดไป ตลอดจนการนำไปใช้ประโยชน์ในการปรับปรุงพันธุ์ เพื่อให้ได้พันธุ์ดียิ่งขึ้นต่อไป ในระหว่างการดำเนินงานได้ทรงติดตามผลงานที่ได้ดำเนินงานอย่างละเอียดถี่ถ้วน แรกเริ่มการอนุรักษ์พันธุกรรมพืชได้ทำอยู่เพียงในห้องปฏิบัติการภายในโครงการส่วนพระองค์ฯ สวนจิตรลดาเท่านั้น กิจกรรมไม่กว้างขวาง ไม่ได้ขยายสู่ภายนอกต่อเมื่อมีโครงการอนุรักษ์พันธุกรรมพืชฯ ขึ้นจึงได้ขยายออกไปตามจังหวัดต่างๆ ทั่วประเทศ โดยได้รับความร่วมมือจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งส่วนราชการทั้งสถาบันการศึกษาและผู้ว่าราชการจังหวัด

โครงการอนุรักษ์พันธุกรรมพืชอันเนื่องมาจากพระราชดำริฯ เป็นโครงการที่แตกต่างจากโครงการพระราชดำริอื่นๆ เนื่องจากเป็นโครงการที่สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ทรงกำกับดูแลเองในการดำเนินกิจกรรมต่างๆ คือกิจกรรมปกป้องพันธุกรรมพืช กิจกรรมสำรวจเก็บรวบรวม กิจกรรมปลูกรักษาอนุรักษ์ และใช้ประโยชน์ จัดตั้งศูนย์ข้อมูลพันธุกรรมพืช วางแผนพัฒนาพันธุ์พืช กิจกรรมสร้างจิตสำนึกในการอนุรักษ์พันธุกรรมพืช และกิจกรรมสนับสนุนการอนุรักษ์พันธุกรรมพืช เช่น งานสวนพฤกษศาสตร์โรงเรียน เป็นต้น

2. การสนองพระราชดำริ / การเข้าร่วมโครงการของกรมวิชาการเกษตร

กรมวิชาการเกษตรเป็นหน่วยงานที่มีพันธกิจด้านอนุรักษ์และพัฒนาการใช้ประโยชน์จากความหลากหลายทางชีวภาพด้านพืช มีศูนย์เครือข่ายอยู่ทั่วประเทศจึงมีบทบาทสำคัญเกี่ยวกับการดูแลและรวบรวมพันธุกรรมพืชท้องถิ่นทั้งเป็นการอนุรักษ์ในพื้นที่เดิมและนอกพื้นที่ พร้อมการจัดทำฐานข้อมูลพันธุกรรมของพืชและให้คำปรึกษา แนะนำข้อมูลทางวิชาการแก่เกษตรกรและผู้สนใจทั่วไป

3. วัตถุประสงค์ของโครงการ

3.1 วัตถุประสงค์ทั่วไปของโครงการ

- 1) เพื่อรักษาสภาพพื้นที่ป่าและพันธุกรรมพืชให้คงอยู่ในแหล่งเดิม (*in situ*)
- 2) เพื่อรวบรวม รักษาความหลากหลายทางพันธุกรรมของไม้ผลเมืองร้อนในพื้นที่อนุรักษ์ (*ex situ*)
- 3) เพื่อรวบรวม รักษาความหลากหลายทางพันธุกรรมของพืชผักพื้นเมืองสำคัญที่บริเวณในภาคใต้ในพื้นที่อนุรักษ์ (*ex situ*)
- 4) เพื่อรวบรวมพันธุ์กล้วยพื้นเมืองภาคใต้ และพันธุ์กล้วยพื้นเมืองอื่นๆ ในประเทศไทยในพื้นที่อนุรักษ์ (*ex situ*)

3.2 วัตถุประสงค์เฉพาะในส่วนของงานวิชาการเกษตร (กรมวิชาการเกษตร)

เพื่อรักษาสภาพพื้นที่ป่าและพันธุ์กรรมพืชให้คงอยู่ในแหล่งเดิม มีแปลงรวบรวมพันธุ์กรรมไม้ผลเมืองร้อน พืชผักพื้นเมืองและพันธุ์กรรมกล้วยในประเทศไทย พร้อมข้อมูลลักษณะประจำพันธุ์และการใช้ประโยชน์ สำหรับใช้ในการคัดเลือกและพัฒนาพันธุ์พืชให้เป็นพืชเสริมรายได้หรือพืชเศรษฐกิจต่อไป

4. พื้นที่เป้าหมาย

- ป่าปกปักพันธุ์กรรมพืช พื้นที่ 296 ไร่
- แปลงปลูกรักษาพันธุ์กรรมพืช จำนวน 4 แปลง ได้แก่
 1. แปลงปลูกรวบรวมไม้ผลเมืองร้อน 15 ไร่
 2. แปลงปลูกรวบรวมผักพื้นเมืองต่างๆ ของภาคใต้ 5 ไร่
 3. แปลงปลูกรวบรวมพันธุ์กรรมกล้วยพื้นเมืองภาคใต้ และกล้วยพื้นเมืองในประเทศไทย 10 ไร่
 4. แปลงไม้หอมเฉลิมพระเกียรติ สมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ 5 ไร่
- แปลงเกษตรกรขยายผลพันธุ์ผักพื้นเมือง จำนวน 2 ราย พื้นที่ 4 ไร่

5. หน่วยงานรับผิดชอบ

- 5.1 หน่วยงานรับผิดชอบหลักของโครงการ :
- 5.2 หน่วยงานวิชาการ (กรมวิชาการเกษตร)
 - 5.2.1 หน่วยงานหลัก : ศูนย์วิจัยพืชสวนตรัง
 - 5.2.2 หน่วยงานร่วมดำเนินการ : -

6. งบประมาณ

- 6.1 งบปกติกรมวิชาการเกษตร ปี 2565 จำนวน 80,000 บาท

7. ผลการดำเนินงาน

7.1 กิจกรรมปกปักทรัพยากร

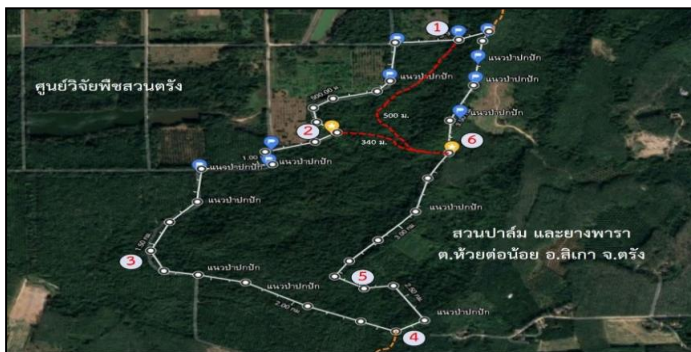
ดำเนินการปฏิบัติดูแลพื้นที่ป่าปกปักทรัพยากรพันธุ์พืช จำนวน 296 ไร่ รักษาสภาพป่าและภูมิประเทศให้คงอยู่ในสภาพเดิม โดยไม่มีการบุกรุกพื้นที่ป่าและทำลายพันธุ์ไม้ ไม่มีการนำพันธุ์กรรมต่างถิ่นเข้าไปในพื้นที่

- สำรวจและซ่อมแซมเส้นทางในพื้นที่ป่าปกปักฯ และพื้นที่บริเวณรอบป่า เฝ้าระวังพื้นที่ที่เป็นเส้นทางน้ำและถูกน้ำกัดเซาะพังทลายในช่วงฤดูฝน ปรับปรุงเส้นทางศึกษาธรรมชาติ ระยะทาง 300 เมตร
- ปรับปรุงทัศนียภาพของเส้นทางศึกษาธรรมชาติ ปรับถางต้นไม้ขนาดเล็กนอกบริเวณแนวรั้วกั้นอาณาเขตของพื้นที่ป่าปกปักฯ และจัดการกิ่งไม้ที่กีดขวางเส้นทางศึกษาธรรมชาติระยะทาง 4.5 กิโลเมตร
- สำรวจเส้นทางเดินเท้าในป่าตามแนวลำน้ำเพื่อเป็นตัวแทนศึกษาพรรณไม้ในป่า และสำหรับสำรวจพื้นที่ป่าป้องกันการบุกรุกจากบุคคลภายนอก เส้นทางศึกษาธรรมชาติ เส้นทาง 2 - 6 และ 3 - 5 ทางด้านฝั่งทิศตะวันออกของพื้นที่โครงการอนุรักษ์พันธุ์กรรมพืชอันเนื่องมาจากพระราชดำริ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี กิจกรรมปกปักทรัพยากร

- สํารวจ เก็บข้อมูลพืชและตําแหน่งต้นไม้ขนาดใหญ่ในพื้นที่ปกปักพันธุกรรมพืชพื้นที่ป่าธรรมชาติ เช่น พรรณไม้ขนาดใหญ่ ได้แก่ คลอม เชียด สอบ กาสะเซ ตีนนก เนียน ฯ บันทึกเป็นฐานข้อมูลพันธุ์ไม้ของป่าปกปัก ทรัพยากรของศูนย์วิจัยพืชสวนตรัง เพื่อเตรียมจัดทำป้ายกึ่งถาวรติดประจำต้นพันธุ์ไม้ที่มีความสําคัญ

ภาพที่ 1 ดูแลพื้นที่ป่าปกปักฯ ปรับปรุงภูมิทัศน์ และเส้นทางศึกษาธรรมชาติ ระยะทาง 4.5 km.

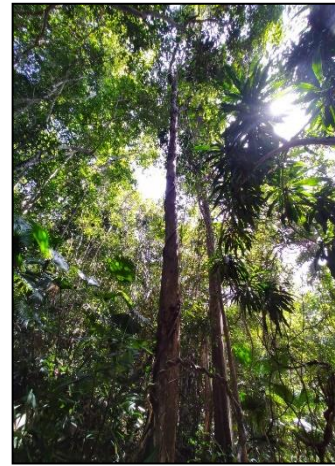
ภาพที่ 2 สํารวจเส้นทางในพื้นที่ป่าปกปักฯ และพื้นที่บริเวณรอบป่า

คลอม (เหมือดควาย)

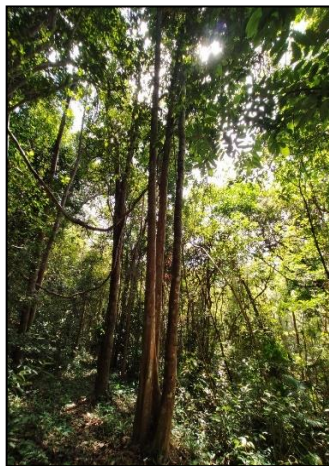
เชือด

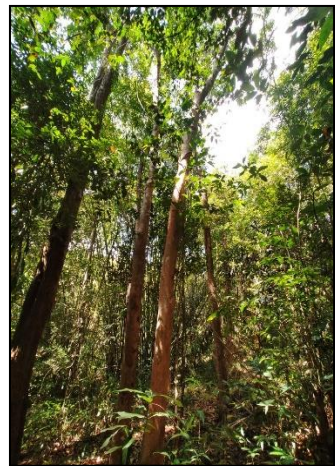
سوب

ตินอก (นน)

เนียน

กาแฮะ(แฮะ)

ภาพที่ 3 สํารวจ เก็บข้อมูลพืชและตำแหน่งต้นไม้ขนาดใหญ่ในพื้นที่ปกปักพันธุกรรมพืชพื้นที่ปารธรรมชาติ

7.2 กิจกรรมปลูกรักษาพันธุกรรมพืช จำนวน 4 แปลง ได้แก่

1) แปลงปลูกรวบรวมไม้ผลเมืองร้อน

ดำเนินการปฏิบัติดูแลแปลงปลูกรวบรวมพันธุ์ไม้ผลเมืองร้อน พื้นที่ 15 ไร่ จำนวน 56 ชนิด/พันธุ์ อย่างละ 2 – 5 ต้น

1.1 ดำเนินการสำรวจสภาพแปลงไม้ผลเมืองร้อน และถนนเข้าแปลงหลังช่วงฤดูฝน ซึ่งมีการหักของกิ่งไม้ที่อยู่ภายในแปลงในช่วงฤดูฝนและถนนเข้าแปลงมีการชำรุดเสียหาย ได้ดำเนินการจัดการนำกิ่งไม้ที่หักออกจากแปลง และซ่อมแซมถนนเข้าแปลงให้สามารถเข้าพื้นที่ได้สะดวก

1.2 ใส่ปุ๋ยเคมีสูตร 15-15-15 และปุ๋ยคอก ในไม้ผลพื้นเมืองที่มีต้นขนาดเล็กช่วงต้นฤดูฝน พรวนดินกลบโคนต้น

1.3 ซ่อมแซมป้ายแสดงชื่อพันธุ์พืชที่ชำรุด และทำป้ายแสดงชื่อพันธุ์พืชเพิ่มเติม

1.4 สํารวจ บันทึกร การออกดอก การให้ผลผลิตของไม้ผลเมืองร้อนในแปลง จำนวน 17 ชนิด

ดังนี้

- ไม้ผลที่ออกผลช่วงเดือนตุลาคม – พฤศจิกายน มี 3 ชนิด ได้แก่ มะขามป้อม มะเฟือง และทุเรียนเทศ
- ไม้ผลที่ออกผลช่วงเดือนมีนาคม – เมษายน มี 6 ชนิด ได้แก่ มะม่วง ตะลิงปลิง มะเฟือง กระท้อน ส้มแขก และมะพูด
- ไม้ผลที่ออกผลช่วงเดือนกรกฎาคม – สิงหาคม มี 8 ชนิด ได้แก่ เนียง ระกำ ลองกอง จำปูลิ่ง เงาะ ปอมะโรง จำปาตะ และส้มแขก

ภาพที่ 4 กำจัดวัชพืช จัดการกิ่งไม้ภายในแปลงไม้ผลเมืองร้อน

ภาพที่ 5 สำรวจการออกดอกและการให้ผลผลิตไม้ผลเมืองร้อน

2) แปลงปลูกรวบรวมผักพื้นเมืองต่างๆ ของภาคใต้

แปลงปลูกรวบรวมและอนุรักษ์ผักพื้นเมืองภาคใต้ ใช้พื้นที่ 5 ไร่ ตามพิกัด 4 จุด ดังนี้ (7.520320, 99.402507¹), (7.519321, 99.402510²), (7.519337, 99.401560³) และ (7.520368, 99.401545⁴) ประกอบด้วยผักพื้นเมืองที่สำคัญในภาคใต้ และภาคอื่นๆ ของประเทศไทย จำนวน 61 ชนิด/พันธุ์

2.1 เตรียมพื้นที่ และปลูกต้นย่นางเพิ่มเติม ภายในแปลงปลูกรวบรวมผักพื้นเมืองต่างๆ ของภาคใต้ จำนวน 25 ต้น

2.2 ดำเนินการตัดแต่งกิ่งพืชผักในแปลง ดูแลรักษาต้นไม้ที่ได้มีการปลูกใหม่ภายในแปลง และมีการกำจัดวัชพืชบริเวณแปลงผักพื้นเมือง โดยใช้เครื่องตัดหญ้าแบบสะพายเพื่อสะดวกต่อการจัดการแปลง และใส่ปุ๋ยเคมี สูตร 15-15-15 บริเวณรอบๆ ทรงพุ่ม

2.3 ดำเนินการเตรียมแปลงเพื่อกระตุ้นการเจริญเติบโตของผักพื้นเมือง เพื่อรับรองคณะเจ้าหน้าที่กรมวิทยาศาสตร์บริการในการเก็บตัวอย่างผักพื้นเมืองไปวิเคราะห์ทดสอบสารอาหารและองค์ประกอบสำคัญในผักพื้นเมือง ซึ่งทางคณะเจ้าหน้าที่กรมวิทยาศาสตร์บริการดำเนินการเก็บตัวอย่างพืชเมื่อวันที่ 10-11 มกราคม พ.ศ. 2565 ได้รวบรวมพันธุ์ผักเป็นจำนวน 19 ชนิด คือ ฉิ่ง, หมุย (หัสคุณ) ยอดขาว, หมุย (หัสคุณ) ยอดดำ, ส้มแขก, ดอกกระโดน, มะเมี๊ยะ, เล็บครุฑ, ผักหวานป่า, ยายถืบลาน, ชีเหล็ก, เนียง, ขว้างค้อน, เทียม, เพกา, กะพ้อ, หมากหมก, ผักหนาม, ส้มควาย และทำมังผลจากการวิเคราะห์ พบว่า

- ด้านคุณค่าทางโภชนาการ ประกอบด้วย พลังงานทั้งหมด คาร์โบไฮเดรต และโปรตีน พบมีการสะสมมากสุดใน เนียง กุ่มน้ำ โดเต้/ผักหวานป่า เท่ากับ 192.5 กิโลแคลอรี/100 กรัม, 40.96 กรัม/100 กรัม และ 10.1 กรัม/100 กรัม ตามลำดับ
- ด้านแร่ธาตุ ประกอบด้วย แคลเซียม โพแทสเซียม แมกนีเซียม สังกะสี พบมากสุดใน กริม หมุยยอดขาว ช่าแดง เท่ากับ 325
- ด้านวิตามิน ประกอบด้วย เบตา-คาโรทีน วิตามินบี1 พบมากสุดใน ผักหวานบ้าน ผักหวานป่า เท่ากับ 32,271.7 ไมโครกรัม/100 กรัม, และ 1,169.6 ไมโครกรัม/100 กรัม ตามลำดับ

2.4 ให้น้ำด้วยระบบสปริงเกอร์ สัปดาห์ละ 2 ครั้ง ในช่วงฤดูแล้ง และเมื่อเริ่มเข้าสู่ฤดูฝนทำการตัดแต่งทรงพุ่มผักพื้นเมืองต้องการยอดอ่อนหรือใบอ่อนเพื่อการบริโภค ทำความสะอาดบริเวณแปลงเพื่อสะดวกต่อการจัดการแปลง โดยมีการตัดกิ่งไม้ที่หักล้มเนื่องจากลมพัดออกนอกแปลงในช่วงฤดูฝน กำจัดวัชพืชรอบบริเวณแปลง ใส่ปุ๋ยคอก บริเวณทรงพุ่ม อัตรา 3-5 กิโลกรัม/ต้น เพื่อเพิ่มปริมาณธาตุอาหารให้แก่พืชผัก

ภาพที่ 6 กำจัดวัชพืช ตัดแต่งทรงพุ่ม ใส่ปุ๋ยดูแลรักษาแปลงผักพื้นเมือง

ภาพที่ 6 เก็บตัวอย่างผักพื้นเมืองเพื่อวิเคราะห์ทดสอบสารอาหารและองค์ประกอบสำคัญ

3) แปลงปลูกรวบรวมพันธุ์กรรมกล้วยพื้นเมืองภาคใต้ และกล้วยพื้นเมืองในประเทศไทย

ดำเนินการปฏิบัติดูแลแปลงปลูกรวบรวมพันธุ์กรรมกล้วยพื้นเมืองภาคใต้ พื้นที่ 10 ไร่ ตามพิกัด 4 จุด (7.520648, 99.406903¹), (7.521444, 99.406970²), (7.520557, 99.405836³) และ (7.521489, 99.405820⁴) มีพันธุ์กล้วยพื้นเมืองที่สำคัญของภาคใต้และภาคอื่นของประเทศไทย จำนวน 77 พันธุ์

3.1 ดำเนินการปฏิบัติดูแลแปลง โดยกำจัดวัชพืชรอบโคนต้นกล้วย และรอบบริเวณแปลงกล้วย ตัดแต่งทางใบกล้วยที่แห้ง/เป็นโรคใบจุดออกนอกแปลง พรวนดินบริเวณทรงพุ่ม ใส่ปุ๋ยเคมี สูตร 15-15-21 อัตรา 200 -300 กิโลกรัม/กอ และใส่ปุ๋ยคอก บริเวณรอบๆ ทรงพุ่ม อัตรา 5 กิโลกรัม/ต้น

3.2 ให้น้ำ สัปดาห์ละ 2 ครั้ง ในช่วงฤดูแล้ง

3.3 บันทึกการให้ผลผลิตของกล้วยในแปลง 6 ชนิด ดังนี้

- กล้วยตีบมุกดาหาร ระยะเวลาเก็บเกี่ยวหลังจากตกเครือ 102 วัน เส้นรอบโคนต้น 51 ซม. ความสูงต้น 185 ซม. ขนาดทรงพุ่ม 225 ซม. น้ำหนักเครือ 3.3 กก. จำนวน 3 หวี/เครือ จำนวนผล 8.67 ผล/หวี ระยะเวลาการสุกหลังบ่ม 8 วัน
- กล้วยหักมุก ระยะเวลาเก็บเกี่ยวหลังจากตกเครือ 139 วัน เส้นรอบโคนต้น 77 ซม. ความสูงต้น 340 ซม. ขนาดทรงพุ่ม 245 ซม. น้ำหนักเครือ 20.3 กก. จำนวน 7 หวี/เครือ จำนวนผล 14.57 ผล/หวี ระยะเวลาการสุกหลังบ่ม 3 วัน
- กล้วยน้ำว้า ระยะเวลาเก็บเกี่ยวหลังจากตกเครือ 143 วัน เส้นรอบโคนต้น 62 ซม. ความสูงต้น 165 ซม. น้ำหนักเครือ 8.3 กก. จำนวน 7 หวี/เครือ จำนวนผล 13.1 ผล/หวี ระยะเวลาการสุกหลังบ่ม 12 วัน
- กล้วยขม ระยะเวลาเก็บเกี่ยวหลังจากตกเครือ 85 วัน เส้นรอบโคนต้น 49 ซม. ความสูงต้น 190 ซม. น้ำหนักเครือ 8.5 กก. จำนวน 7 หวี/เครือ จำนวนผล 15.4 ผล/หวี ระยะเวลาการสุกหลังบ่ม 5 วัน
- กล้วยไข่ทองเงย ระยะเวลาเก็บเกี่ยวหลังจากตกเครือ 126 วัน เส้นรอบโคนต้น 35 ซม. ความสูงต้น 190 ซม. น้ำหนักเครือ 6 กก. จำนวน 6 หวี/เครือ จำนวนผล 18.2 ผล/หวี ระยะเวลาการสุกหลังบ่ม 5 วัน

- กล้วยหอมจำปา ระยะเวลาเก็บเกี่ยวหลังจากตกเครือ 70 วัน ขนาดเส้นรอบโคนต้น 35 ซม. ความสูงต้น 140 ซม. น้ำหนักเครือ 6 กก. จำนวน 3 หวี/เครือ จำนวนผล 11.6 ผล/หวี ระยะเวลาการสุกหลังบ่ม 7 วัน

ภาพที่ 7 ดูแลแปลงโดยการให้น้ำในช่วงแล้ง และใส่ปุ๋ยคอกบำรุงต้น

ภาพที่ 8 ขั้นตอนการบันทึกข้อมูลการให้ผลผลิตของกล้วยพันธุ์ต่างๆ

4) แปลงปลูกรวบรวมพันธุ์กรรมไม้ดอกหอม

(แปลงไม้หอมเฉลิมพระเกียรติ สมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ) ดำเนินการปฏิบัติดูแลแปลงปลูกรวบรวมพันธุ์กรรมไม้ดอกหอม พื้นที่ 5 ไร่ จำนวน 17 ชนิด

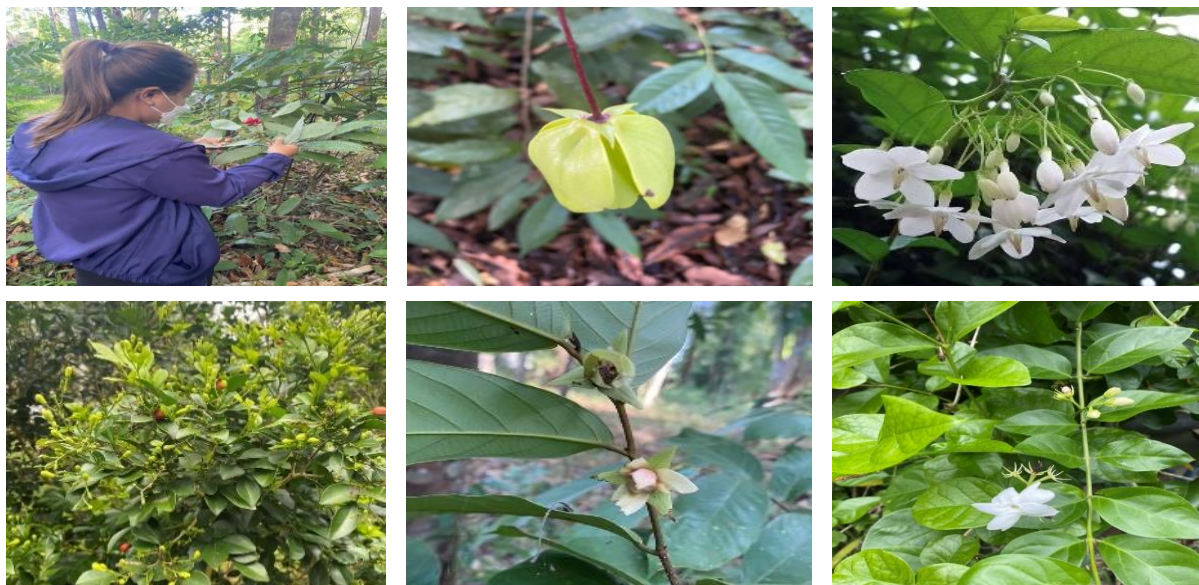
4.1 ดูแลแปลงไม้ดอกหอมหลังช่วงฤดูฝน พบว่า ภายในแปลงรวบรวมไม้ดอกหอมมีการปกคลุมด้วยวัชพืชภายในแปลง และมีกิ่งไม้ที่หักให้ช่วงฤดูฝน จึงได้ดำเนินการกำจัดวัชพืชภายในแปลง และนำกิ่งไม้ที่หักออกจากแปลง มีพันธุ์ไม้ดอกหอมภายในแปลง จำนวน 17 ชนิด ได้แก่ พลับพลึง จำนวน 5 ต้น ต้น โมกแดง จำนวน 4 ต้น กระดังงาไทย สายหยุด และบุหงาสำหรับ ชนิดละจำนวน 3 ต้น ลำตวน และจำปูน ชนิดละจำนวน

4.2 กำจัดวัชพืชรอบโคนต้น และรอบบริเวณแปลงไม้ดอกหอม สำรวจป้ายแสดงพันธุ์พืชที่ชำรุด และปรับปรุงซ่อมแซม ให้น้ำสัปดาห์ละ 1 ครั้งในช่วงแล้ง

4.3 สำรวจการออกดอกในแปลง พบไม้ดอกหอมที่มีการออกดอก 4 ชนิด คือ โมก ส่าเหล้า แก้ว และมะลิ

ภาพที่ 9 กำจัดวัชพืชรอบโคน ดูแลรักษาแปลง และจัดการกิ่งไม้ภายในแปลงไม้หอมเฉลิมพระเกียรติ

ภาพที่ 10 สํารวจ บันทึก การออกดอกของไม้ดอกในแปลง

7.3 แปลงเกษตรกรขยายผลพันธุ์ผักพื้นเมือง

ขั้นตอนที่ 1 คัดเลือกเกษตรกรเข้าร่วมโครงการ จำนวน 2 ราย

- นายสมนึก ยงประเดิม เป็นเกษตรกรในพื้นที่ตำบลกะลาเส อำเภอสีเกา จังหวัดตรัง ใช้พื้นที่ทำเกษตร (เฉพาะบริเวณที่รับเทคโนโลยีกรมฯ) จำนวน 3 ไร่
- นางสมทิพย์ พรเดชนันต์ เป็นเกษตรกรในพื้นที่ ต.ไม้ฝาด อ.สีเกา จ.ตรัง ใช้พื้นที่ทำเกษตร (เฉพาะบริเวณที่รับเทคโนโลยีกรมฯ) จำนวน 1 ไร่

ขั้นตอนที่ 2 ขยายพันธุ์ผักพื้นเมืองที่มีศักยภาพในแปลงรวบรวม

ขยายพันธุ์ผักพื้นเมืองด้วยวิธีการตอนกิ่ง จำนวน 5 ชนิด ได้แก่ ทำมั่ง ผักเหลียง หมรุ่ย ยายถีบ หลาน มันปู ชนิดละ 20 ต้น ดูแลรักษาให้น้ำจนต้นกล้ามีการแตกยอดใหม่ ใบแก่ สมบูรณ์ แข็งแรง จึงส่งมอบให้กับแปลงเกษตรกร

ขั้นตอนที่ 3 ส่งมอบพันธุ์ผักและปัจจัยการผลิตให้แก่เกษตรกรที่ร่วมโครงการ

ส่งมอบต้นพันธุ์ผักพื้นเมืองที่มีศักยภาพ คือ ทำมั่ง ผักเหลียง หมรุ่ย ยายถีบ หลาน มันปู ชนิดละ 10 ต้น ให้กับเกษตรกร จำนวน 2 แปลง ร่วมกับปัจจัยการผลิต คือ ปุ๋ยคอก เพื่อใช้บำรุงดิน และบำรุงดิน เพิ่มอินทรีย์วัตถุภายในดิน ซึ่งเป็นประโยชน์ต่อการเจริญเติบโตของพืชผัก และให้ความรู้เรื่องเทคโนโลยีการผลิตผักที่มีคุณภาพให้แก่เกษตรกร

ภาพที่ 11 ส่งมอบปัจจัยการผลิตให้แก่เกษตรกรแปลงขยายผล จำนวน 2 ราย

8. ผลสำเร็จ/ผลสัมฤทธิ์ของโครงการ

8.1 บรรลุวัตถุประสงค์

- 1) พื้นที่ป่าปกปักษ์ทรัพยากร 296 ไร่ ได้รับการดูแลให้สภาพภูมิประเทศและพันธุ์พืชคงอยู่ในสภาพเดิม ไม่มีการบุกรุกพื้นที่ป่าและทำลายพันธุ์ไม้ดั้งเดิม
- 2) มีแปลงรวบรวมพันธุ์ไม้ผลเมืองร้อน พืชผักพื้นเมือง กล้ายพื้นเมืองของภาคใต้ และไม้ดอกหอมเพื่ออนุรักษ์เชื้อพันธุกรรมและพร้อมให้ผู้สนใจเข้าศึกษา
- 3) มีแปลงขยายผลพันธุ์ผักพื้นเมืองแก่เกษตรกร จำนวน 2 แปลง

8.2 การนำเทคโนโลยีของกรมไปปรับใช้

การปฏิบัติดูแลพันธุ์ไม้ผล พืชผัก และกล้าย ตามหลักวิชาการ โดยนาระบบการให้น้ำเข้ามาปรับใช้ มีการปฏิบัติหลังจากเก็บเกี่ยวผลผลิต คือ การตัดแต่งกิ่งและการใส่ปุ๋ย รวมถึงการจัดการด้านโรคและแมลงศัตรูพืช

8.3 ผลสัมฤทธิ์ ประโยชน์ที่ได้รับ และการขยายผลสู่เกษตรกร

พื้นที่ป่าปกปักษ์ทรัพยากร จำนวน 296 ไร่ ได้รับการดูแลรักษาสภาพป่าและภูมิประเทศให้คงอยู่ในสภาพเดิม ไม่มีการบุกรุกพื้นที่ป่าและทำลายพันธุ์ไม้ดั้งเดิม มีแปลงรวบรวมพันธุ์กรรมของไม้ผลเมืองร้อน พืชผักพื้นเมือง กล้ายพื้นเมืองของภาคใต้ และไม้ดอกหอม มีการระบุชื่อพันธุ์ไม้และทำป้ายชั่วคราวติดที่ต้น เพื่อ

เป็นแหล่งเรียนรู้พันธุ์พืชพื้นเมืองและพืชเฉพาะถิ่นให้แก่ เจ้าหน้าที่ของรัฐ นักศึกษา นักเรียน เกษตรกร และ
ผู้สนใจทั่วไป รวมถึงเป็นแหล่งรวบรวมพันธุ์พืชพื้นเมืองและพืชท้องถิ่นเพื่อใช้เป็นฐานพันธุกรรมของกรมวิชาการ
เกษตร และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการพัฒนาพันธุ์พืชด้านต่างๆ ต่อไป และเกษตรกรที่ร่วมขยายผล แปลงผัก
พื้นเมือง จำนวน 2 ราย มีรายได้เพิ่มขึ้นเมื่อรับพันธุ์ผักพื้นเมือง และเทคโนโลยีการจัดการดูแลรักษาแปลงผักตาม
คำแนะนำของกรมวิชาการเกษตรนำไปปรับใช้

9. ปัญหา/อุปสรรค -

ศูนย์วิจัยพืชสวนตรัง

14 กันยายน 2565